

ЕКОНОМІКА ЯК НАУКА. ТЕОРІЯ, ПОЛІТИКА І ПРАКТИКА

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2025.68.0.6801>

УДК 330.8:336.02:321.01

JEL B22; E12; H10

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЯХ ПОСТКЕЙНСІАНСЬКОГО ПЕРІОДУ

Ростислав Михайлишин¹, Соломія Кудин²

Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18

¹e-mail: rostyslav.mykhailyshyn@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7573-0345>

²e-mail: Solomiya.Kudyn@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0411-4000>

Анотація. Статтю присвячено аналізу уявлень дослідників про роль держави в економічних теоріях посткейнсіанського періоду, що розглядаються з урахуванням змін соціально-економічного середовища. Мета статті – систематизувати хронологію розвитку економічної думки в контексті посткейнсіанства та проаналізувати еволюцію уявлень про роль держави в економічній системі, відображених у теоріях представників цього напрямку. У дослідженні використовувалися загальнонаукові методи пізнання: синтез, аналіз, індукція, дедукція, порівняння, історико-логічний метод. Результати дослідження показують, що роль держави в посткейнсіанських економічних теоріях зазнала значної трансформації відповідно до викликів, які постали перед економіками світу після Другої світової війни, зокрема в умовах спадів 1970-х років. Зроблено висновок, що у класичному кейнсіанстві домінував підхід, згідно з яким держава переважно виконувала стабілізаційну функцію, спрямовану на підтримання сукупного попиту для досягнення повної зайнятості та пом'якшення циклічних коливань. Проте подальші економічні виклики та нові економічні функції держави вимагали перегляду цього підходу. З'ясовано, що посткейнсіанська думка дедалі більше уваги приділяє структурним проблемам економіки, таким як нерівномірний розподіл доходів між домогосподарствами, зростання ролі великих компаній у національній та світовій економіках, інформаційна асиметрія та фінансова нестабільність. Встановлено, що в цьому контексті держава вже не обмежується функцією реагування на спади, а постає активним інституційним суб'єктом, здатним формувати макроекономічне середовище через регулювання інвестиційних процесів, зменшення соціальної нерівності та координацію очікувань економічних суб'єктів. У межах монетарного кейнсіанства акцентовано на розширенні функцій держави, включно з фіскальним управлінням

та контролем за грошово-кредитною системою для забезпечення фінансової стабільності. Зазначено, що сьогодні неокейнсіанські підходи розглядають державу як ключового суб'єкта, здатного запобігати ендегенним джерелам нестабільності, зокрема тим, що пов'язані з фінансовими спекуляціями, підвищенням рівня державного боргу та неефективною політикою управління внутрішніми і зовнішніми борговими зобов'язаннями. Практичне значення дослідження полягає в окресленні сучасних орієнтирів державної економічної політики, здатної сприяти сталому розвитку в умовах геополітичних викликів і потрясінь.

Ключові слова: *посткейнсіанство, економічні функції держави, економічна наука, державне регулювання, фінансова стабільність, історія економічної думки, величний неокласичний синтез.*

Постановка проблеми. Проблема ролі держави в економіці посідає центральне місце в макроекономічній теорії та політичній економії, оскільки саме через державне втручання формується середовище для реалізації соціально-економічної політики, забезпечення зайнятості, стабільності цін і справедливого розподілу доходів. У XX столітті особливе значення в цьому контексті набули кейнсіанські ідеї, згідно з якими ринковий механізм неспроможний автоматично забезпечити макроекономічну рівновагу та повну зайнятість, що зумовлює необхідність активної участі держави в економічному житті. Кейнсіанська парадигма, сформульована Дж. М. Кейнсом у 1930-х роках, задала новий вектор для економічної думки, акцентуючи увагу на ефективному попиті як ключовому факторі стабільності.

Однак із середини XX століття під впливом нових викликів – енергетичних криз, зростання бюджетних дефіцитів, інфляції та трансформацій глобальної фінансової системи – виникла потреба в перегляді класичного кейнсіанського підходу. Так розпочалося формування посткейнсіанської економічної школи, яка, зберігаючи методологічну спадкоємність із Кейнсом, розширила уявлення про функції держави. Відбулося зміщення акцентів з вузько фіскального регулювання на інституційні, фінансові та структурні аспекти, що зумовило формування нових підходів до державного втручання, адаптованих до умов глобальної економіки пізнього капіталізму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання еволюції поглядів на роль держави в економічних теоріях посткейнсіанського періоду достатньо досліджене як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Значний внесок у розвиток теми зробила К. В. Лопух [1], яка детально проаналізувала сучасні тенденції монетарного посткейнсіанства, звертаючи увагу на зміну функцій держави в умовах глобалізації та фінансової нестабільності. Цікаві теоретичні узагальнення щодо історичного розвитку ролі держави у різних економічних моделях наведені О. А. Трофимчуком [2], який розглядає зміну акцентів у трактуванні функцій державного втручання від класичного до посткейнсіанського підходу. У науковій праці В. М. Феценка [3] систематизовано сучасні економічні теорії, серед яких детально розглядаються і посткейнсіанські концепції, в яких роль держави не зводиться лише до регулювання, а передбачає й активне формування умов для стабільного економічного розвитку.

3-поміж зарубіжних джерел центральною є робота J. M. Keynes [6], яка заклала теоретичну основу для подальших посткейнсіанських досліджень щодо ролі

держави як чинника стабілізації макроекономіки. Ідеї Кейнса розвинуті у працях D. Patinkin [9], який зосередив увагу на глибинному осмисленні «Загальної теорії» та J. Robinson [10], котра досліджувала проблему капіталу в посткейнсіанському дискурсі. Н. Р. Minsky [8], L. R. Wray & E. Tymoigne [11] підкреслюють роль держави у фінансовій стабільності, особливо в контексті функціонування центральних банків та державних витрат.

Незважаючи на значну кількість досліджень, відчувається нестача систематизованого матеріалу за темою дослідження, тому виникла потреба в аналізі, групуванні, систематизації інформації із використанням різних методів наукового пізнання.

Постановка завдання. Мета статті – систематизувати хронологію розвитку економічної думки в контексті посткейнсіанства та проаналізувати еволюцію уявлень про роль держави в економічній системі, відображених у теоріях представників цього напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перехід від кейнсіанських ідей до посткейнсіанства відбувся на фоні еволюції макроекономічної думки та соціально-економічних викликів середини XX століття. Теорія ефективного попиту, запропонована J. M. Keynes у роботі «Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей» (1936 р.), є основоположним принципом кейнсіанської економіки. Згідно з цією теорією, загальний рівень зайнятості в економіці визначається рівнем ефективного попиту, який є сумою споживчих видатків та інвестицій. Кейнс стверджував, що в умовах економічного спаду загальний попит може бути недостатнім для забезпечення повної зайнятості, що призводить до безробіття та невикористання ресурсів [2]. J. M. Keynes аргументував, що в таких умовах необхідне державне втручання для стимулювання економіки через збільшення державних видатків, зниження податків або заходів для збільшення інвестицій. Це зумовлено тим, що приватний сектор може не мати достатніх стимулів або ресурсів для збільшення витрат у періоди спаду. Таким чином, J. M. Keynes підкреслював роль уряду в корегуванні економічних циклів та запобіганні глибоких рецесій [6].

Період посткейнсіанства характеризується глибокою трансформацією розуміння ролі держави в економіці, що відбувалася на тлі змін у світовому економічному ландшафті, зокрема через структурні кризи та зміну світової валютної системи у 1970-х роках. Основною особливістю посткейнсіанства є перехід від теорії попиту до більш комплексного розуміння, що передбачає мікроекономічні механізми та інституційний аналіз. У Таблиці 1 наведено основні характерні риси економічної теорії посткейнсіанського періоду

Перейдемо до більш детального огляду еволюції поглядів на роль держави в період посткейнсіанства. Необхідно зазначити, що зміна уявлень про державне регулювання у посткейнсіанській економічній думці зумовлена як внутрішньою критикою кейнсіанства, так і об'єктивними викликами 1970-х років, серед яких енергетичні, структурні та екологічні кризи, бюджетний та трансформація світової валютної системи. Ці виклики призвели до необхідності оновлення кейнсіанської парадигми [4].

Таблиця 1

Характерні риси економічної теорії посткейнсіанського періоду

Основні риси посткейнсіанства	Опис
Розширена роль держави	Держава виступає не лише як регулятор сукупного попиту, але й як активний учасник, що формує структурні умови економіки, забезпечує макроекономічну стабільність і контроль над інвестиціями.
Інтеграція мікроекономічних та макроекономічних елементів	Посткейнсіанство підкреслює важливість мікроекономічних механізмів у формуванні макроекономічних результатів, інтегруючи поведінкові фактори та інституційні аспекти в загальну економічну модель.
Фокус на структурній та інформаційній асиметрії	Держава має вирішальне значення у коригуванні структурних дисбалансів та подоланні інформаційних бар'єрів, які перешкоджають ефективній ринковій діяльності.

Джерело: систематизовано авторами на основі [1–3].

Неокласики та монетаристи, які активно критикували кейнсіанство за ігнорування механізмів ринкового саморегулювання, проблем ціноутворення та відсоткових ставок, дали поштовх розвитку нових підходів у рамках посткейнсіанства. Вони сформували теорію так званого «лівого кейнсіанства», яка підкреслювала необхідність державного втручання для стимулювання ефективного попиту, перерозподілу доходів, соціальних реформ і обмеження монопольної влади, що має важливе значення для стабільного функціонування економіки [10].

Представники «лівого кейнсіанства» та неорікардіанського напряму поглибили аналіз ефективного попиту, акцентуючи увагу, що його формування неможливе без урахування таких соціальних чинників, як структура розподілу доходів і вплив монополістичних структур.

Держава розглядалася як інституція, яка не лише коригує ринкові дисбаланси, але й формує структурні умови для зростання, тобто:

- підтримує стабільність доходів бізнесу;
- забезпечує контроль над інвестиціями;
- здійснює перерозподіл ресурсів;
- гарантує ефективне функціонування кредитно-грошової системи.

Згідно з цими підходами, ринкова система без державного втручання нездатна забезпечити належний рівень споживання серед широких верств населення. Економісти довели, що більшість споживачів не мають достатніх доходів для підтримання попиту на вироблений товар, тоді як більш заможні верстви населення схильні не до споживання, а до накопичення, що породжує ефект так званого «неспоживання» виробленої продукції і невитрачання доходів (термін J. Robinson) [10]. Зростання монополізму поглиблює цей дисбаланс, оскільки призводить до зниження реальної заробітної плати нижче рівня, що відповідає вартості граничного продукту праці. Такий стан речей не тільки знижує сукупний попит, але й унеможлиблює його використання як інструменту відновлення макроекономічної рівноваги.

Посилаючись на концепцію *ефективного попиту*, економісти того часу обґрунтували, що поглиблення нерівності у розподілі національного продукту є основною причиною порушення макроекономічного балансу [10]. На їх думку, вирішальна роль у регулюванні заробітної плати та подоланні нерівності відводиться державі. Зростання заробітної плати має узгоджуватися із зростанням продуктивності праці та супроводжуватися посиленням антимонопольного законодавства, реформами в сфері доходів, а також активною участю держави у стримуванні інфляційних процесів та зниженні безробіття [7]. Отже, посткейнсіанська думка трансформує функцію держави з суто стабілізаційної у перерозподільну та інституційно-структурну.

Розглядаючи розвиток посткейнсіанства в напрямку «лівого кейнсіанства», роль держави в регулюванні макроекономічної стабільності полягає в наступному:

1. *Збалансування ефективного попиту.* Кейнсіанська теорія ефективного попиту підкреслює важливість державного стимулювання економіки через державні видатки для протистояння рецесіям. Посткейнсіанці розвинули цю ідею, звертаючи увагу на необхідність перерозподілу доходів для підтримання попиту серед широких мас. Вони стверджували, що без адекватної реакції держави, економічні коливання стають глибшими і більш болісними, особливо в умовах зростання монополізації ринків, що обмежує конкуренцію і знижує рівень життя більшості населення [10].

2. *Регулювання інфляції та заробітної плати.* Згідно з посткейнсіанською теорією для запобігання дефляційним тенденціям, які можуть спричинити економічні спади, держава повинна активно втручатися у процес формування заробітної плати. Це передбачає узгодження зростання заробітної плати з продуктивністю праці, що сприяє збільшенню реальних доходів та споживчого попиту, а також запобігає перегріву економіки через занадто швидке зростання цін [7].

3. *Регулювання інвестицій та розподілу ресурсів.* Роль держави полягає не лише в контролі макроекономічних параметрів, але й у формуванні структури економіки. Посткейнсіанці вказують на важливість державного контролю за інвестиціями, що передбачає регулювання фінансових ринків та безпосередню підтримку ключових галузей, які можуть стимулювати технологічні інновації та економічне зростання.

4. *Антимонопольне законодавство.* Інший критичний аспект, на якому зосереджуються посткейнсіанці, стосується боротьби з монополізацією. Вони стверджують, що без сильних антимонопольних заходів ринкова економіка схильна до формування монополій і олігополій, що може призвести до зниження конкуренції, інновацій та погіршення розподілу доходів [5].

Важливий внесок у розвиток посткейнсіанського уявлення про державу зробив R. Clower, який зосередив увагу на макроекономічній динаміці в умовах «фундаментальної невизначеності» майбутнього [5].

Використовуючи елементи маржиналістської методології, R. Clower зазначав, що в реальній економіці практично не досягається рівновага між сукупним попитом і пропозицією через недосконалість інформації, на якій базуються економічні очікування. Його «гіпотеза подвійного рішення» (dual-decision hypothesis) передбачає, що існує розрив між уявним (theoretical) та ефективним (actual) попитом, спричинений інформаційними

бар'єрами, що призводить до викривлення цінових сигналів на ринку. У таких умовах традиційні кейнсіанські механізми, що спираються на управління доходами через попит, втрачають ефективність, а макроекономічна рівновага залежить вже не від доходів, а від ринкової динаміки цін [5]. Відтак, з позицій R. Clower, інформаційна невизначеність, яка притаманна ринковим економікам, вимагає від держави виконання нових функцій:

- використання стабілізаційних інструментів регулювання;
- формування інформаційної структури економіки, яка б дозволяла уникнути систематичних помилок у координації очікувань між домогосподарствами та виробниками.

Таким чином, держава у посткейнсіанському аналізі вже не тільки чинник корекції циклів чи інструмент фіскального стимулювання, а фундаментальний інститут, покликаний усувати як структурні, так і інформаційні асиметрії сучасного капіталістичного господарства.

У межах цього підходу підкреслюється, що одним із головних джерел макроекономічної нестабільності є проблема інвестиційного вибору в умовах невизначеності. За відсутності чітких критеріїв раціональності, портфельне інвестування (тобто вибір між ліквідними грошовими активами та реальними інвестиціями) набуває ключового значення і для приватного бізнесу, і для держави. Саме тому, ефективна макроекономічна політика згідно з посткейнсіанцями, повинна враховувати не тільки попит на інвестиції, але й психологію фінансових рішень в умовах невизначеності та ризику.

У цьому контексті особливу увагу заслуговує концепція фінансової нестабільності Н. Р. Minsky, яка розвинула кейнсіанське вчення про ненейтральність грошей. Н. Р. Minsky наголошував, що гроші як актив впливають не лише на рівень інвестицій, а й на всю структуру економіки, включаючи зайнятість, ціни та доходи [8]. У його моделі макроекономічної динаміки фінансова система внутрішньо нестабільна, і саме ця нестабільність породжує циклічні флуктуації та кризи.

За Н. Р. Minsky джерелом фінансової вразливості є структура фінансування інвестиційної діяльності. Автор виокремлює три типи інвестиційного фінансування: забезпечене (*hedge financing*), спекулятивне (*speculative financing*) і понці-фінансування (*Ponzi financing*) [8]. *Забезпечене фінансування* передбачає, що фірма здатна обслуговувати як тіло кредиту, так і проценти за рахунок доходів від поточної діяльності. *Спекулятивне фінансування* забезпечує лише виплату процентів, але не повернення основного боргу, що змушує бізнес брати нові кредити. У випадку *понці-фінансування* підприємство неспроможне виплачувати навіть проценти за кредитами, і фінансова піраміда, що формується, врешті-решт спричиняє обвал боргових зобов'язань та спад у реальному секторі.

Цей аналіз дозволив Minsky сформулювати гіпотезу фінансової нестабільності, згідно з якою будь-який період економічного зростання містить ендегенні чинники дестабілізації. У міру зростання інвестиційної активності зростає також обсяг боргового фінансування, що призводить до накопичення ризику в системі. Коли боргове навантаження перевищує можливості його обслуговування, відбувається перехід до понці-фінансування, яке підриває фінансову стабільність і спричиняє кризу [8].

Отже, у посткейнсіанській теорії зростає роль держави, яка виконує не лише функції стабілізації попиту, а й регулювання фінансового сектора, запобігання борговим дисбалансам, забезпечення контролю за інвестиційною поведінкою та стабільністю банківської системи. За підходами Н. Р. Minsky та інших представників монетарного кейнсіанства держава має бути активним інституційним актором, який не допускає трансформації приватної ініціативи у джерело системного ризику.

У межах посткейнсіанської традиції, розвиток якої продовжувався в другій половині XX століття, важливим напрямом стало формування теорії «монетарного кейнсіанства». Цей підхід розвинувся паралельно з дослідженням проблем макроекономічної рівноваги і поставив нові питання щодо ролі грошей у функціонуванні економіки, фінансової стабільності та природи економічних криз. Представники цього напрямку М. Kalecki, Hyman P. Minsky, P. Davidson, S. Weintraub, J. Robinson, N. Kaldor, L. Pasinetti та інші, спиралися на методологічні засади Дж. М. Кейнса, але поглиблювали аналіз грошової та фінансової сфери з урахуванням динаміки сучасної ринкової економіки.

Центральне місце у монетарному кейнсіанстві займає концепція ендогенного характеру грошової маси, що її розробляли P. Davidson та S. Weintraub. Вона виходить з припущення, що гроші не є зовнішнім фактором, контрольованим лише центральним банком, а створюються всередині банківської системи в процесі кредитування. У цьому контексті гроші розглядаються не як нейтральний посередник обміну, а як актив, що має прямий вплив на інвестиційну активність, доходи, зайнятість і рівень цін [11].

Монетарне кейнсіанство в межах посткейнсіанської школи розширює традиційну кейнсіанську доктрину, додаючи до неї вимір фінансової стабільності. Йдеться вже не лише про стимулювання сукупного попиту, а про активне державне регулювання фінансових потоків. У цьому контексті роль держави виходить далеко за межі простого антикризового інструменту. Вона стає архітектором фінансової структури національної економіки, має контролювати динаміку кредитування, обмежувати спекулятивні операції, а також формувати умови для сталого інвестиційного розвитку.

За результатами аналізу розвитку економічних теорій запропоновано хронологію, яка демонструє зміну підходів та акцентів у вивченні ролі держави в економіці протягом різних періодів. Таблиця 2 демонструє розвиток історичної думки від первісного акценту на сукупний попит у кейнсіанстві до більш складного сприйняття, яке охоплює фінансову стабілізацію та інституційні реформи у монетарному кейнсіанстві. Кожен наступний етап розвитку теорій є відповіддю на ускладнення економічних умов і викликів, з якими стикаються сучасні економіки.

Неокласичний синтез став панівним напрямком у макроекономічній політиці більшості розвинених країн протягом повоєнного періоду аж до 1970-х років. Цей період часто називають «славим повоєнним тридцятиліттям», оскільки він характеризувався винятково швидкими темпами економічного зростання, високим рівнем зайнятості та стабільністю в економічному житті країн. Значна частина успіху цього періоду зумовлена здатністю неокласичного синтезу ефективно інтегрувати мікроекономічні та макроекономічні аспекти в єдину теоретичну систему, що забезпечує комплексне керівництво для формулювання економічної політики [1].

Таблиця 2

Хронологія економічних теорій посткейнсіанства

Етапи розвитку	Роки	Основні представники	Роль держави
Кейнсіанство	1930-ті	John Maynard Keynes	Регулювання економіки через стимулювання сукупного попиту для забезпечення зайнятості та стабілізації економічних циклів.
Посткейнсіанство	1950-ті – 1970-ті	Milton Friedman, Friedrich Hayek	Критика надмірного державного втручання та акцент на автоматичному регулюванні ринків через механізми вільного ринку.
	1960-ті – 1980-ті	Joan Robinson, Nicholas Kaldor	Регулювання розподілу доходів та вплив на монополістичні структури для стимулювання ефективного попиту і соціальної справедливості.
	1970-ті – сьогодення	Hyman Minsky, Paul Davidson	Розширена роль держави у структурному регулюванні та забезпеченні фінансової стабільності, акцент на макроекономічній динаміці в умовах невизначеності.
	1980-ті – сьогодення Монетарне кейнсіанство Величний неокласичний синтез (Grand Neoclassical Synthesis)	Minsky, Davidson, Weintraub	Активне регулювання фінансових потоків, контроль за кредитуванням, обмеження спекулятивних операцій для забезпечення економічної стійкості.

Джерело: систематизовано авторами на основі [4–11].

Такий синтез дозволив застосовувати гнучкі підходи до регулювання економіки, поєднуючи державне втручання там, де це було необхідно, з акцентом на ринковій саморегуляції. Такий підхід підтримував стабільність і динаміку розвитку на тлі мінливих умов світової економіки та технологічного прогресу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення поглядів на роль держави в економічних теоріях посткейнсіанського періоду свідчить про поступове ускладнення функцій державного регулювання відповідно до трансформацій соціально-економічного середовища. Якщо у класичному кейнсіанстві державі відводилася переважно стабілізаційна функція – підтримання сукупного попиту для забезпечення повної зайнятості та пом’якшення циклічних коливань, – то подальший розвиток теорії зумовив необхідність її переосмислення у відповідь на спади 1970-х років.

Посткейнсіанська думка зосередилася на проблемах структурного характеру, включаючи асиметрію в доходах, монополізацію ринків, інформаційну невизначеність і нестабільність фінансової системи. У цьому контексті держава відіграє роль не лише

антикризового механізму, але й активного інституційного агента, що формує економічне середовище, зокрема впливає на розподіл ресурсів, регулює інвестиційні процеси, забезпечує соціальну справедливість і координує очікування економічних суб'єктів.

У межах монетарного кейнсіанства роль держави зростає – від фіскального управління до активного контролю за грошово-кредитною системою. Як архітектор фінансової стабільності, вона здатна попереджати ендogenous джерела економічної нестабільності, зокрема ті, що виникають у результаті надмірної фінансової спекуляції або непродуктивного боргового фінансування. Отже, еволюція некейнсіанських підходів демонструє перехід від спрощеної моделі державного втручання до багатофункціональної концепції, яку називають величним неокласичним синтезом. У цій моделі держава виконує критично важливу роль у забезпеченні сталого економічного розвитку в умовах складної і динамічної ринкової системи.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні здатності посткейнсіанства адаптуватися до нової реальності, зокрема у вивченні ролі держави в умовах автоматизації, цифровізації, платформізації економіки.

Список використаних джерел

1. Лопух К. В. Тенденції розвитку монетарного посткейнсіанства на початку XXI століття. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. № 56(1). С. 289–295. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2015/56/pdf/289-295.pdf>
2. Трофимчук О. А. Еволюція теоретичних поглядів на роль держави в економіці. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 8. Ч. 6. С. 13–17. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/270.pdf
3. Фещенко В. М. Сучасні економічні теорії. Київ : КНЕУ, 2012. 474 с.
4. Blaug M. *Economic theory in retrospect*. New York : Cambridge University Press, 1997. 752 p.
5. Clower R. What traditional monetary theory really wasn't. *Canadian Journal of Economics, Canadian Economics Association*. 1969. Vol. 2(2). P. 299–302.
6. Keynes J. M. *The general theory of employment, interest and money*. Ware, Hertfordshire, England : Wordsworth Editions, 2017. 576 p.
7. Lawson T. Keynesian model building and the rational expectations critique. *Cambridge Journal of Economics*. 1981. Vol. 5. P. 311–326.
8. Minsky H. P. Central banking and money market changes. *Quarterly Journal of Economics*. 1957. Vol. 71(2). P. 171–187.
9. Patinkin D. *Anticipations of the general theory and other essays on Keynes*. Chicago : University of Chicago Press, 1984. 308 p.
10. Robinson J. *The accumulation of capital*. London : Macmillan & Co Ltd, 1956. 440 p.
11. Wray L. R., Tymoigne E. Macroeconomics meets Hyman P. Minsky: The financial theory of investment. *Working Paper*. 2008. No. 543. P. 1–23. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/31631/1/585087768.pdf>

References

1. Lopukh, K. V. (2015). Tendentsii rozvytku monetarnoho postkeinsianstva na pochatku XXI stolittia. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen* [Trends in the development

- of monetary post-Keynesianism at the beginning of the 21st century]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, 56(1), 289–295. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2015/56/pdf/289-295.pdf> [in Ukrainian].
2. Trofymchuk, O. A. (2014). Evoliutsiia teoretychnykh pohliadiv na rol derzhavy v ekonomitsi [Evolution of theoretical views on the role of the state in the economy]. *Naukovyi visnykh Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 8(6), 13–17. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/270.pdf [in Ukrainian].
 3. Feshchenko, V. M. (2012). Suchasni ekonomichni teorii [Modern economic theories]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
 4. Blaug, M. (1997). *Economic theory in retrospect*. New York: Cambridge University Press [in English].
 5. Clower, R. (1969). What traditional monetary theory really wasn't. *Canadian Journal of Economics, Canadian Economics Association*, 2(2), 299–302 [in English].
 6. Keynes, J. M. (2017). *The general theory of employment, interest and money*. Ware, Hertfordshire, England: Wordsworth Editions [in English].
 7. Lawson, T. (1981). Keynesian model building and the rational expectations critique. *Cambridge Journal of Economics*, 5, 311–326 [in English].
 8. Minsky, H. P. (1957). Central banking and money market changes. *Quarterly Journal of Economics*, 71(2), 171–187 [in English].
 9. Patinkin, D. (1984). *Anticipations of the general theory and other essays on Keynes*. Chicago: University of Chicago Press [in English].
 10. Robinson, J. (1956). *The accumulation of capital*. London: Macmillan & Co Ltd. [in English].
 11. Wray, L. R., & Tymoigne E. (2008). Macroeconomics meets Hyman P. Minsky: The financial theory of investment. *Working Paper*, 543, 1–23. Retrieved from <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/31631/1/585087768.pdf> [in English].

THE EVOLUTION OF VIEWS ON THE ROLE OF THE STATE IN ECONOMIC THEORIES OF THE POST-KEYNESIAN PERIOD

Rostyslav Mykhailyshyn¹, Solomiya Kudyn²

*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, 79008*

¹*e-mail: rostyslav.mykhailyshyn@lnu.edu.ua ORCID: 0000-0002-7573-0345*

²*e-mail: Solomiya.Kudyn@lnu.edu.ua ORCID: 0000-0002-0411-4000*

Abstract. The article is devoted to analyzing researchers' views on the role of the state in the economic theories of the post-Keynesian period, considered in the context of changes in the socio-economic environment. The purpose of this article is to systematize the chronology of the development of economic thought within the context of post-Keynesianism and to analyze the evolution of views on the role of the state in the economic system, as reflected in the theories of representatives of this school. The research employs general scientific methods of cognition, including synthesis, analysis, induction, deduction, comparison, and the historical-logical method. The results of the study show that the role of the state in post-Keynesian economic theories has undergone significant transformation in response to the challenges faced by global economies after World War II, particularly during the downturns of the 1970s. It is concluded that classical

Keynesianism was dominated by an approach in which the state primarily fulfilled a stabilizing function aimed at maintaining aggregate demand to achieve full employment and mitigate cyclical fluctuations. However, subsequent economic challenges and the emergence of new economic functions of the state necessitated a reassessment of this approach. It has been revealed that post-Keynesian thought increasingly focuses on the structural problems of the economy, such as the uneven distribution of income among households, the growing role of large corporations in national and global economies, information asymmetry, and financial instability. It is established that, in this context, the state is no longer limited to the function of responding to economic downturns, but emerges as an active institutional agent capable of shaping the macroeconomic environment through the regulation of investment processes, the reduction of social inequality, and the coordination of economic agents' expectations. Within the framework of monetary Keynesianism, emphasis is placed on expanding the functions of the state, including fiscal management and control over the monetary and credit system to ensure financial stability. It is noted that contemporary neo-Keynesian approaches view the state as a key actor capable of preventing endogenous sources of instability, particularly those related to financial speculation, rising public debt levels, and ineffective policies in managing internal and external debt obligations. The practical significance of the study lies in outlining modern benchmarks for public economic policy capable of promoting sustainable development in the face of geopolitical challenges and shocks.

Keywords: post-Keynesianism, economic functions of the state, economic science, public regulation, financial stability, history of economic thought, grand neoclassical synthesis.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2025

Прийнята до друку 25.06.2025